

«Εμπειρογνώμονας - Σύμβουλος για τη σύνταξη:

i) της Μελέτης της εκ των προτέρων αξιολόγησης (Ex ante evaluation) του ΕΠ Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδα - Κύπρος 2014-2020

ii) της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Strategic Environmental Assessment) του ΕΠ Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδα - Κύπρος 2014-2020»

Έκθεσης της Εκ των Προτέρων Αξιολόγησης του Προγράμματος Συνεργασίας «Ελλάδα - Κύπρος 2014-2020»

Περίληψη

ΜΑΪΟΣ 2015

Ελληνική Δημοκρατία

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ευρωπαϊκή Ένωση

Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας
Ελλάδα - Κύπρος 2007-2013
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟ ΜΑΣ ΜΕΛΛΟΝ

Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΤΠΑ) και Εθνικούς Πόρους της Ελλάδας και της Κύπρου

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	3
2.1 Αξιολόγηση Κοινωνικοοικονομικής Κατάστασης και Προσδιορισθέντων Αναγκών	3
3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΟΥ ΕΠ	5
3.1 Συνάφεια με Κοινοτικές Πολιτικές -Αξιολόγηση της συνέπειας της Στρατηγικής – Συσχέτιση με Αναπτυξιακές Ανάγκες	5
3.2 Συνάφεια με Εθνικές Πολιτικές.....	7
3.3 Εξέταση της συμβολής στην “Εξυπνη Εξειδίκευση”	8
3.4 Αξιολόγηση της Λογικής της Παρέμβασης	9
3.5 Αξιολόγηση της Εσωτερικής Συνοχής του Προγράμματος.....	10
3.6 Αποτίμηση των συσχετίσεων ανά Άξονα Προτεραιότητας - Ειδικό Στόχο - Επενδυτική Προτεραιότητα με τις αναπτυξιακές ανάγκες της περιοχής.....	11
3.7 Αξιολόγηση για το βαθμό που οι οριζόντιες αρχές (ισότητας φύλων, μη διάκρισης, αειφόρου ανάπτυξης) έχουν ληφθεί υπόψη κατά τον εντοπισμό προκλήσεων και αναγκών.....	12
4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ, ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ	14
4.1 Καταλληλότητα (relevance) και επάρκεια των προτεινόμενων δεικτών του προγράμματος.....	14
4.2 Σαφήνεια των προτεινόμενων δεικτών του προγράμματος.....	15
4.3 Τιμές Βάσης.	15
5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΝΟΜΩΝ.....	15
6. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΕΠΙΔΟΣΗΣ	18

«Εμπειρογνώμονας – Σύμβουλος για τη σύνταξη:

i) της Μελέτης της εκ των προτέρων αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020» Σελ.2

ii) της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το έργο με τίτλο «Εμπειρογνώμονας – Σύμβουλος για τη σύνταξη:

i) της Μελέτης της εκ των προτέρων αξιολόγησης (Ex Ante Evaluation) του ΕΠ Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020,

ii) της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Strategic Environmental Assessment) του ΕΠ Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020»,

ανατέθηκε στην ένωση εταιρειών «EEO GROUP A.E.» και «ENVIRONPLAN A.E.», βάσει της από 8/4/2014 σύμβασης με την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» του Υπουργείου Ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας (εφεξής «Αναθέτουσα Αρχή»).

Αντικείμενο του έργου είναι η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών προς την Αναθέτουσα Αρχή για την κάλυψη των αναγκών τόσο της εκ των προτέρων αξιολόγησης, όσο και της ΣΜΠΕ, σύμφωνα με τις απαιτήσεις των Κανονισμών των Ταμείων.

Το παρόν αποτελεί την περίληψη της εκ των προτέρων αξιολόγησης του Προγράμματος Συνεργασίας (ΠΣ) Ελλάδα – Κύπρος 2014 – 2020.

2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

2.1 Αξιολόγηση Κοινωνικοοικονομικής Κατάστασης και Προσδιορισθέντων Αναγκών

Στη σχετική ενότητα, γίνεται αξιολόγηση της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης και των προσδιορισθέντων αναγκών.

Η περιοχή διασυνοριακής συνεργασίας περιλαμβάνει τρεις (3) περιφέρειες NUTS II για την Ελλάδα (Περιφέρειες Κρήτης, Β. Αιγαίου και Νοτίου Αιγαίου και ειδικά τις Περιφερειακές Ενότητες Λέσβου, Σάμου, Χίου, Δωδεκανήσου,

«Εμπειρογνώμονας – Σύμβουλος για τη σύνταξη:

i) της Μελέτης της εκ των προτέρων αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020» *Σελ.3*

ii) της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

Κυκλάδων, Χανίων, Ρεθύμνου, Ηρακλείου και Λασιθίου. Για την Κύπρο επιλέξιμη περιοχή αποτελεί το σύνολο της χώρας (NUTS I).

Στην προγραμματική περίοδο 2014-2020, προστέθηκε η περιφερειακή ενότητα Κυκλάδων (NUTS III), με αποτέλεσμα στη νέα περίοδο, να συμμετέχει η Περιφέρεια Ν. Αιγαίου, στο σύνολό της. Η περιοχή εφαρμογής του νέου Προγράμματος, αποτελεί την πλέον νοτιοανατολική εδαφική ενότητα της ΕΕ, λειτουργώντας ως πύλη εισόδου – εξόδου της Ε.Ε. Η σημαντική ιδιαιτερότητα της περιοχής παρέμβασης είναι ότι αποτελεί μια εξόχως νησιωτική περιφέρεια, με μήκος ακτογραμμών περίπου 6.000 χλμ και με θαλάσσια περιοχή η οποία διαμορφώνει ένα «διασυνοριακό αρχιπέλαγος». Το γεγονός αυτό αποτελεί από μόνο του παράγοντα χάραξης αναπτυξιακής πολιτικής που απαιτεί τη συνεργασία των δύο Κρατών Μελών. Επιπλέον, η περιοχή παρέμβασης αποτελεί μία περιοχή έντονων ενδοπεριφερειακών και διαπεριφερειακών ανισοτήτων, οι οποίες και εντείνονται εξαιτίας των κρυσιακών φαινομένων των τελευταίων ετών.

Οι βασικές διαπιστώσεις από την αξιολόγηση της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης, είναι οι ακόλουθες:

- Η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης είναι εκτενής και επιτρέπει την αιτιολόγηση της παρέμβασης και κατ' επέκταση της διατύπωση μίας συνεκτικής στρατηγικής για την περιοχή παρέμβασης.
- Γίνεται εκτενής αναφορά σε στοιχεία που αφορούν τους επιμέρους Θεματικούς Στόχους, αλλά και άλλους σημαντικούς για την περιοχή παρέμβασης τομείς.
- Γίνονται εκτενείς αναφορές στο ΣΕΣ της Ελλάδας και της Κύπρου, καθώς και στις Περιφερειακές Στρατηγικές Έξυπνης Εξειδίκευσης (σε επίπεδο Περιφερειών για την Ελλάδα και Κράτους για την Κύπρο).
- Προκύπτουν και διατυπώνονται αναπτυξιακές ανάγκες οι οποίες εμφανίζουν διασυνοριακά χαρακτηριστικά και υπόκεινται στους περιορισμούς χρηματοδότησης του ΠΣ και τους κανόνες επιλεξιμότητας του κανονιστικού

«Εμπειρογνώμονας – Σύμβουλος για τη σύνταξη:

i) της Μελέτης της εκ των προτέρων αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020» *Σελ.4*

ii) της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

πλαίσιου που διέπει την χρηματοδότηση της προγραμματικής περιόδου 2014-2020.

- Σημειώνεται ότι στο ΠΣ ενσωματώνεται ικανοποιητική αιτιολόγηση της επιλογής Θεματικών Στόχων (Θ.Σ) και Επενδυτικών Προτεραιοτήτων του ΠΣ. Αναδεικνύεται επίσης ικανοποιητικά το θέμα της διασυνοριακής συνεργασίας στην περιοχή παρέμβασης. Η κύρια στόχευση αφορά κατά κύριο λόγο σε θέματα ασφάλειας, επιτήρησης - κινητικότητας προστασίας του περιβάλλοντος και εξοικονόμησης ενέργειας, θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού και επιχειρηματικών συνεργασιών και αξιοποίησης των ΤΠΕ, τομείς που αναδεικνύονται μέσω της ανάλυσης των Αξόνων Προτεραιότητας.

3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΟΥ ΠΣ

Για τις ανάγκες του έργου ο ΣΑ προχώρησε στην προσέγγιση τεσσάρων (4) εργαλείων αξιολόγησης της στρατηγικής του ΠΣ και ειδικότερα:

- στη συνάφεια των διαπιστωμένων αναγκών με τη Στρατηγική για την Ε2020,
- στη συνάφεια των αναγκών με τις προτεραιότητες των ΣΕΣ Ελλάδας και Κύπρου για τη διασυνοριακή περιοχή,
- στη συνάφεια των διαπιστωμένων αναγκών με τους ΘΣ που έχουν επιλεγεί,
- στην αξιολόγηση της εσωτερικής συνοχής του ΠΣ.

Τα ανωτέρω εργαλεία επιλέχθηκαν έναντι των υπολοίπων, διότι καταδεικνύουν αμεσότερα το βαθμό συνέπειας και αποτελεσματικότητας της υιοθετούμενης στρατηγικής, με βάση τον παρόν σχέδιο του Προγράμματος.

3.1 Συνάφεια με Κοινοτικές Πολιτικές -Αξιολόγηση της συνέπειας της Στρατηγικής – Συσχέτιση με Αναπτυξιακές Ανάγκες

Για την εκτίμηση του βαθμού συμβολής της Στρατηγικής Ε2020 με το Πρόγραμμα Συνεργασίας Ελλάδα-Κύπρος, κατασκευάζεται Μήτρα συνάφειας (πίνακας διπλή εισόδου), μέσω της οποίας προσεγγίστηκε η ποιοτική

«Εμπειρογνώμονας – Σύμβουλος για τη σύνταξη:

i) της Μελέτης της εκ των προτέρων αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος *Σελ.5*
Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

ii) της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος
Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

συσχέτιση μεταξύ των προτεραιοτήτων της εν θέματι Πολιτικής και των διαπιστωμένων αναγκών της διασυνοριακής περιοχής. Βάσει της μεθόδου αυτής προκύπτει ότι το σύνολο των διαπιστωμένων αναπτυξιακών αναγκών συσχετίζονται με τρεις ή περισσότερες πολιτικές της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Ειδικότερα, οι πολιτικές προτεραιότητες της "Ε2020" ανταποκρίνονται σε ιδιαίτερα ικανοποιητικό βαθμό στην ανάγκη ενίσχυσης των ΤΠΕ και στην κάλυψη του χαμηλού βαθμού εξωστρέφειας των ΜΜΕ.

Ικανοποιητικό επίπεδο συνάφειας επίσης παρουσιάζεται στην αντιμετώπιση αναγκών που σχετίζονται με:

- την ένταξη του τουριστικού δυναμικού φυσικών περιοχών στον κύκλο της οικονομίας,
- την εξοικονόμηση ενέργειας και την ενίσχυση της χρήσης των ΑΠΕ,
- την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής,
- την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος,
- την προβληματικής προσπελασιμότητας μέσω της χρήσης ΤΠΕ.

Ο χαμηλότερος βαθμός συνάφειας παρουσιάζεται με τις ανάγκες της επιτήρησης του θαλάσσιου χώρου και της βελτίωσης της ασφάλειας, της προστασίας της βιοποικιλότητας και της προώθησης του ΘΣΧ, για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας των φορέων στην διασυνοριακή περιοχή, καθώς η τελευταία αποτελεί αναπτυξιακή ανάγκη προσανατολισμένη στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της διασυνοριακής περιοχής.

Οι πρωτοβουλίες της Ε2020 που περισσότερο ανταποκρίνονται στις ανάγκες της διασυνοριακής περιοχής είναι η «δημιουργία νέων δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας», «μια Ευρώπη που χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους», όπως επίσης η «Ένωση Καινοτομίας» και το «Ψηφιακό Θεματολόγιο», οι οποίες διατρέχουν οριζοντίως μεγάλο αριθμό διαπιστωμένων αναγκών.

«Εμπειρογνώμονας – Σύμβουλος για τη σύνταξη:

i) της Μελέτης της εκ των προτέρων αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος *Σελ.6*
Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

ii) της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος
Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

Για την αξιολόγηση της συνάφειας μεταξύ **των αναγκών του ΠΣ και των Θεματικών Στόχων** που έχουν επιλεχθεί, κατασκευάστηκε επίσης Μήτρα συνάφειας, στην οποία προσδιορίζεται επιπροσθέτως η συσχέτιση των επιμέρους αναγκών με τους πόρους που κατευθύνονται για την κάλυψή τους από τους ΘΣ που έχουν επιλεχθεί για το ΠΣ. Αυτό έλαβε χώρα μέσω της σύνδεσης των επιμέρους προϋπολογισμών που δεσμεύονται για τους ΘΣ, με τις αναπτυξιακές ανάγκες που καλύπτει κάθε ΘΣ. Σημειώνεται ότι οι ΘΣ του ΠΣ, επιδρούν με οριζόντιο τρόπο στις διαπιστωμένες ανάγκες του χώρου παρέμβασης του ΠΣ και κατ' επέκταση κάθε ΘΣ δύναται να επιδρά σε περισσότερες από μία αναπτυξιακές ανάγκες. Πιο ειδικά:

- Η εξέταση της Μήτρας Συνάφειας, καταδεικνύει υψηλή ποιοτική συσχέτιση των ΘΣ με την ένταξη του τουριστικού δυναμικού φυσικών περιοχών.
- Σημαντική συνάφεια επίσης αναδεικνύεται με την αντιμετώπιση των αναγκών που σχετίζονται με την ενίσχυση της εφαρμογής ΤΠΕ, την εξοικονόμηση ενέργειας και την ενίσχυση της χρήσης των ΑΠΕ, την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, την επιτήρηση του θαλάσσιου χώρου, την προστασία των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, όπως επίσης και την προστασία από κινδύνους.
- Σημειώνεται τέλος, ότι η πλειονότητα των ΘΣ παρουσιάζει υψηλή και μέση συνάφεια με τις διαπιστωμένες ανάγκες της επιλέξιμης περιοχής (οι ΘΣ 2 και 6 παρουσιάζουν συνάφεια με 9 και 10 αντίστοιχα διαπιστωμένες ανάγκες, κατά κύριο λόγο με μέση και υψηλή συνάφεια).

3.2 Συνάφεια με Εθνικές Πολιτικές

Σε ότι αφορά στη συνάφεια του ΠΣ με τις προτεραιότητες των Συμφώνων Εταιρικής Σχέσης της Ελλάδας και της Κύπρου, αναδεινύονται τα εξής:

- Οι προτεινόμενοι Ειδικοί Στόχοι (ΕΣ) του ΠΣ παρουσιάζουν ικανοποιητική συνάφεια με τις προτεραιότητες των ΣΕΣ των δύο ΚΜ στον τομέα της

«Εμπειρογνώμονας – Σύμβουλος για τη σύνταξη:

i) της Μελέτης της εκ των προτέρων αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020» *Σελ.7*

ii) της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

διασυννοριακής συνεργασίας, ενώ διαφαίνεται να ανταποκρίνονται πλήρως στη στρατηγική που έχει διαμορφωθεί.

- Ο ΕΣ που παρουσιάζει τη μεγαλύτερη συνάφεια, κατά κύριο λόγο υψηλής βαρύτητας, και στα δύο Σ.Ε.Σ είναι ο Ε.Σ.1.1: «Αύξηση της χρήσης των ΤΠΕ σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος (στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, ηλεκτρονικής επιχειρηματικότητας, ηλεκτρονικού πολιτισμού και τουρισμού)».

- Ιδιαίτερα μεγάλη συνάφεια με το ΣΕΣ της Κύπρου παρουσιάζεται με τον ΕΣ.3.3: Βελτίωση του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού και της Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης, καθώς ο ΘΣΧ αποτελεί μία από τις κύριες προτεραιότητες του ΣΕΣ της Κύπρου.

- Όπως ήταν αναμενόμενο ο ΕΣ που αφορά στην Αύξηση της κοινής διαχείρισης κινδύνων, παρουσιάζει σημαντική συνάφεια με το ΣΕΣ της Ελλάδας, καθώς εκτείνεται σε συγκεκριμένες και προσδιορισμένες παρεμβάσεις του ΠΣ που αφορούν στη νησιωτική περιοχή της χώρας, και ιδιαίτερα σε αυτές τις περιοχές που έχουν αυξημένη τουριστική κίνηση.

3.3 Εξέταση της συμβολής στην “Έξυπνη Εξειδίκευση”

Από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης προκύπτει ότι τομείς - κλάδοι όπως ο Τουρισμός – Πολιτισμός, ο αγροδιατροφικός κλάδος, το Περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων της ενέργειας γενικότερα και των ΑΠΕ ειδικότερα, τις καθαρές τεχνολογίες, τη διαχείριση υδάτων και αποβλήτων, αλλά και οι ΤΠΕ αποτελούν τομείς κοινής προτεραιότητας για τα δύο ΚΜ. Το Πρόγραμμα Συνεργασίας Ελλάδα-Κύπρος 2014-2020 δείχνει να συμβάλλει στην προώθηση της στρατηγικής της έξυπνης εξειδίκευσης, μέσω του ΑΠ1 **«Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικότητας στην διασυννοριακή περιοχή»**. Ενδεικτικές δράσεις που να αναμένεται να χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο του ΑΠ 1, εντάσσονται στις Επ **2γ & 3δ**.

Ο ΣΑ εκτιμά ότι η στρατηγική της “έξυπνης εξειδίκευσης” εξυπηρετείται επαρκώς, με εξαίρεση τις δράσεις ΕΑΚ. Αυτό ωστόσο ερμηνεύεται από το «Εμπειρογνώμονας – Σύμβουλος για τη σύνταξη:

i) της Μελέτης της εκ των προτέρων αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος *Σελ.8* Διασυννοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

ii) της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος Διασυννοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

γεγονός ότι και οι δύο χώρες είτε έχουν επιτύχει, είτε προσεγγίζουν την επίτευξη του εν λόγω στόχου. Οι αμιγώς δράσεις ΕΑΚ άλλωστε αποτελούν στόχο τομεακών επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Η περιορισμένη, κατά την άποψη του ΣΑ, κατανομή πόρων του κοινοτικού προϋπολογισμού για τη Διασυνοριακή Συνεργασία, και επαγωγικά στο Πρόγραμμα Συνεργασίας Ελλάδα-Κύπρος επιβάλλει τη στόχευση του ΠΣ, ορθώς, προς την ενεργειακή εξοικονόμηση, την προστασία του περιβάλλοντος και τη βιώσιμη διαχείριση των πόρων.

3.4 Αξιολόγηση της Λογικής της Παρέμβασης

Βασική εκτίμηση του Σ.Α. είναι ότι το ΠΣ περιέχει ικανό αριθμό Επενδυτικών Προτεραιοτήτων και ΕΣ, οι οποίοι συνδέονται με τις ορθές κατηγορίες παρέμβασης. Η επιλογή τους είναι ενδεδειγμένη, με δεδομένη τη στόχευση και τις κύριες επιδιώξεις για τη διασυνοριακή περιοχή. Σε γενικές γραμμές **δεν διαπιστώνονται ασάφειες στη στοχοθεσία και στη συνεκτικότητα της στρατηγικής**, οι οποίες να απορρέουν αφενός από ανεπαρκή αιτιολόγηση σύνδεσης μεταξύ αναγκών και στόχων και σε ένα δεύτερο επίπεδο από την αιτιολόγηση των στόχων και των προτεινόμενων δράσεων.

Η σχετική αιτιολόγηση της επιλογής των ΘΣ και των αντίστοιχων Επενδυτικών Προτεραιοτήτων και Ειδικών Στόχων (Ενότητα 1.1.2 του ΠΣ), χαρακτηρίζεται επαρκής και κατανοητή, ενώ συνδέεται άμεσα με τα συμπεράσματα – ευρήματα της ανάλυσης υφιστάμενης κατάστασης και κυρίως με τις προεξέχουσες ανάγκες που διατυπώθηκαν για τη διασυνοριακή περιοχή.

Παρά το γεγονός ότι η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης ανέδειξε μία σειρά προβλημάτων και κατά συνέπεια μία σειρά αναγκών, η στρατηγική του ΠΣ δομήθηκε με τρόπο τέτοιο ώστε να δώσει προτεραιότητα στην αντιμετώπιση των πραγματικά επιτακτικών αναγκών, δοθέντων:

- των επιλεξιμοτήτων που απορρέουν από τους κοινοτικούς κανονισμούς,

«Εμπειρογνώμονας – Σύμβουλος για τη σύνταξη:

i) της Μελέτης της εκ των προτέρων αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος *Σελ.9*
Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

ii) της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος
Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

- των χρηματοδοτικών περιορισμών του ΠΣ,
- την πραγματική βαρύτητα των επιμέρους προβλημάτων και το βαθμό κάλυψής τους από άλλα ΠΣ ή πηγές χρηματοδότησης.

Τα ανωτέρω επέτρεψαν τη διατύπωση των δράσεων που πραγματικά υπαγορεύονται από τη λογική και τη στοχοθεσία του ΠΣ. Το περιεχόμενο των δράσεων, συνδέονται ορθά με τις ενδεικτικές ομάδες – στόχους και κυρίως επιτρέπουν τη διατύπωση μετρήσιμων αποτελεσμάτων. Ουσιαστικά, μέσω της προσέγγισης αυτής, αντιμετωπίζονται εκ των προτέρων πιθανές δυσχέρειες που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι μηχανισμοί προγραμματισμού, παρακολούθησης και ελέγχου, όπως επίσης και οι δικαιούχοι των πράξεων κατά τα στάδια περαιτέρω εξειδίκευσης και υλοποίησης των δράσεων.

Σημειώνεται ότι το ΠΣ υιοθετεί τη λογική των πολυθεματικών Αξόνων Προτεραιότητας (ΑΠ), γεγονός το οποίο αποκλίνει από τις κατευθύνσεις της Ε.Ε, η οποία συστήνει την αντιστοίχιση κάθε ΑΠ με έναν ΘΣ. Σχετική αιτιολόγηση ενσωματώνεται στο κείμενο του ΠΣ. Η αιτιολόγηση αυτή θεωρείται από τον ΣΑ ως τεκμηριωμένη και επαρκής, ενώ επιτρέπει τη λειτουργία συμπληρωματικότητας μεταξύ των προτεινόμενων δράσεων.

3.5 Αξιολόγηση της Εσωτερικής Συνοχής του Προγράμματος

Από την ανάλυση της εσωτερικής συνοχής του ΠΣ διαπιστώνονται τα ακόλουθα:

- α) Το ΠΣ παρουσιάζει υψηλού βαθμού εσωτερική συνοχή, καθόσον ο συνολικός σύνθετος συντελεστής θετικών συνεργειών ανέρχεται σε 0,72. Εμπειρικά και μεθοδολογικά, ένα κείμενο προγραμματισμού πρέπει να παρουσιάζει συντελεστή θετικών συνεργειών ίσο ή υψηλότερο του 0,70 προκειμένου να διαθέτει ικανοποιητική εσωτερική συνοχή. Αυτό το γεγονός υποδεικνύει ότι οι ειδικοί στόχοι (και επιπροσθέτως οι δράσεις που προτείνονται), έχουν υψηλό βαθμό συμπληρωματικότητας.
- β) Υψηλό σύνθετο συντελεστή θετικών συνεργειών ($\geq 0,70$) παρουσιάζουν 5 ειδικοί στόχοι των ΑΠ από τους 9 συνολικά και κυρίως αυτοί που

«Εμπειρογνώμονας – Σύμβουλος για τη σύνταξη:

i) της Μελέτης της εκ των προτέρων αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος *Σελ.10*
Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

ii) της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος
Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

σχετίζονται με τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό, την ενίσχυση της εξωστρέφειας των ΜΜΕ, την αύξηση της χρήσης των ΤΠΕ και την αύξηση της εξοικονόμησης ενέργειας.

γ) Το σύνολο των λοιπών στόχων (4), εμφανίζουν συντελεστή θετικών συνεργειών μεγαλύτερο του 0,6.

δ) Το ΠΣ δεν παρουσιάζει σύνθετο συντελεστή αρνητικών συνεργειών (και κατ' επέκταση δεν χαρακτηρίζεται από αρνητικές συνέργειες μεταξύ των στόχων), καθώς δεν έχουν επιλεγεί στόχοι (και επαγωγικά δράσεις) που η υλοποίησή τους θα επιφέρει προσκόμματα στην επίτευξη των υπολοίπων.

3.6 Αποτίμηση των συσχετίσεων ανά Άξονα Προτεραιότητας - Ειδικό Στόχο - Επενδυτική Προτεραιότητα με τις αναπτυξιακές ανάγκες της περιοχής

Σε ότι αφορά στην αξιολόγηση της συνέπειας του προγραμματικού σχεδιασμού, σε σχέση με τις ανάγκες που καλείται να επιλύσει και ειδικότερα η αποτίμηση της σύνδεσης κάθε ΕΣ (ανά ΑΠ) και του τρόπου με τον οποίο αναμένεται να οδηγήσει στα αναμενόμενα αποτελέσματα:

- Το σύνολο των διαπιστωμένων αναγκών καλύπτεται από τρεις ή περισσότερους ΕΣ. Η ανάγκη εξοικονόμησης ενέργειας και η ενίσχυση της χρήσης των ΑΠΕ καλύπτεται από 7 (από συνολικά 9) ΕΣ του ΠΣ. Η ενίσχυση της εφαρμογής ΤΠΕ και η ένταξη τουριστικού δυναμικού φυσικών περιοχών στον κύκλο της οικονομίας, από 6 ΕΣ.
- Μεγάλη συσχέτιση με τους ΕΣ παρουσιάζουν και οι ανάγκες «Αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής», «Προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος», «Προστασία και βιώσιμη αξιοποίηση των φυσικών πόρων» και η κάλυψη του χαμηλού βαθμού εξωστρέφειας των ΜΜΕ (συσχετίζονται με 5 ΕΣ η κάθε μία).
- Μικρότερη συσχέτιση με τους ΕΣ του ΠΣ παρουσιάζουν οι αναπτυξιακές ανάγκες που αφορούν στην επιτήρηση του θαλάσσιου χώρου και τη βελτίωση των συνθηκών ασφαλείας, στην ανάπτυξη του Θαλάσσιου

«Εμπειρογνώμονας – Σύμβουλος για τη σύνταξη:

i) της Μελέτης της εκ των προτέρων αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος *Σελ.11* Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

ii) της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

Χωροταξικού Σχεδιασμού και στην αντιμετώπιση της προβληματικής προσπελασιμότητας (συσχετίζονται με 3 ΕΣ η κάθε μία).

- Εν κατακλείδι, η λογική της παρέμβασης του ΠΣ είναι ιδιαίτερα ικανοποιητική, καθώς ο προσδιορισμός των ΕΣ (και συνακόλουθα οι δράσεις που προβλέπονται σε κάθε ΕΣ) διαφαίνεται να εξυπηρετεί, κατά το μάλλον ή το ήττον, τις διαπιστωμένες ανάγκες για τη διασυνοριακή περιοχή.
- Οι ΕΣ που περισσότερο εξυπηρετούν την εξυπηρέτηση των κύριων αναγκών της διασυνοριακής περιοχής είναι ο Ε.Σ.3.1: Βελτίωση της από κοινού διαχείρισης κινδύνων από φυσικές, τεχνολογικές και ανθρωπιστικές καταστροφές και ο Ε.Σ.3.3: Βελτίωση του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού και της Διαχείρισης της Παράκτιας Ζώνης, οι οποίοι, με άμεσο ή έμμεσο τρόπο, συμβάλουν στην προστασία και ανάδειξη του περιβάλλοντος (εξυπηρετούν 9 από τις 12 κύριες ανάγκες έκαστος). Με ιδιαίτερη ένταση συμβάλλει στην εξυπηρέτηση των διαπιστωμένων αναγκών και ο Ε.Σ.3.4: Βελτίωση της αποδοτικότητας στη χρήση των αποβλήτων και των υδατικών πόρων.

3.7 Αξιολόγηση για το βαθμό που οι οριζόντιες αρχές (ισότητας φύλων, μη διάκρισης, αειφόρου ανάπτυξης) έχουν ληφθεί υπόψη κατά τον εντοπισμό προκλήσεων και αναγκών

Οι αναφορές που ενσωματώνονται στον προγραμματικό σχεδιασμό και οι οποίες μπορούν να θεωρηθούν σχετικές με την ισότητα των ευκαιριών και τη μη διακριτική μεταχείριση, αφορούν στις δράσεις :

- Βελτίωση υφιστάμενων ηλεκτρονικών υπηρεσιών (εντοπισμός και αποκατάσταση προβλημάτων προσβασιμότητας), ανάπτυξη νέων καθολικά προσβάσιμων ηλεκτρονικών υπηρεσιών και υποστήριξη εφαρμογής καινοτομικών προσεγγίσεων για την κατάρτιση ευπαθών ομάδων στην χρήση ΤΠΕ (ΑΠ 1, Επ.Πρ. 2γ). Στον ΕΣ 1.1 του ΑΠ 1 προβλέπονται άλλωστε και στοχευμένες δράσεις για τους μετανάστες, με τη μορφή παρεμβάσεων ηλεκτρονικής διοίκησης.

«Εμπειρογνώμονας – Σύμβουλος για τη σύνταξη:

i) της Μελέτης της εκ των προτέρων αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος *Σελ.12*
Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

ii) της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος
Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

- Δράσεις υποστήριξης της επιχειρηματικότητας ειδικών ομάδων πληθυσμού (πχ γυναίκες-νέοι) μέσω ενεργειών εκπαίδευσης και κατάρτισης, στο πλαίσιο του ΑΠ 1, Επ.Πρ 3.δ. Επίσης αναφορά στις αρχές της πρωτοβουλίας «Σχεδιασμός για Όλους» σε ότι αφορά στα τεχνικά έργα της Επενδυτικής Προτεραιότητας 7γ, με τη μνεία ότι εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα για τα άτομα με αναπηρία.
- Αντιστοίχως, ο ΑΠ 1 δύναται να χρηματοδοτεί έργα που αφορούν στην υποστήριξη της επιχειρηματικότητας μέσω της προώθησης της γυναικείας επιχειρηματικότητας, την υποστήριξη των δυνατοτήτων για τις γυναίκες να διαδραματίσουν έναν πιο ενεργό ρόλο στις διαδικασίες καινοτομίας και στη δημιουργία νέων επιχειρήσεων.
- Εκτενής ανάλυση – επιχειρηματολογία αναπτύσσεται στις ενότητες 8.2 και 8.3 του ΠΣ, οι οποίες αναφέρονται μεταξύ άλλων και στην τήρηση των ανωτέρω αρχών μέσω των μηχανισμών παρακολούθησης.
- Τέλος, στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης, η οποία αποτελεί έναν από τους βασικούς πυλώνες του ΠΣ, περιγράφεται και αναλύεται εκτενώς μία σειρά δράσεων, αφενός:
 - μέσω της εξειδίκευσης της Επ.Πρ. 4γ και 4ε του ΑΠ 2 που αφορά στην στήριξη της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης των ΑΠΕ και ιδίως
 - μέσω των Επ. Πρ. 5β, 6γ και 6στ στο πλαίσιο του ΑΠ3: Διατήρηση και Προστασία του Περιβάλλοντος, μέσω των οποίων καταγράφονται και χρηματοδοτούνται ικανοποιητικά οι προτεραιότητες αξιοποίησης των φυσικών πόρων της διασυνοριακής περιοχής, τόσο σε σύνδεση με την παραγωγική αξιοποίησή τους, αλλά και σε σχέση με τη διάσταση της αειφορίας. Ο εν λόγω ΑΠ συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μέρος (σε σύγκριση με τους άλλους δύο ΑΠ) της διαθέσιμης χρηματοδότησης του ΠΣ. Σημειώνεται άλλωστε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό της χρηματοδότησης (67,5%), στηρίζει θέματα σχετικά με το περιβάλλον (οικονομία χαμηλών ρύπων, κλιματική αλλαγή και πρόληψη κινδύνων, προστασία και προώθηση του περιβάλλοντος) Σημειώνεται επιπροσθέτως η σημαντική χρηματοδοτική

«Εμπειρογνώμονας – Σύμβουλος για τη σύνταξη:

i) της Μελέτης της εκ των προτέρων αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος *Σελ.13*
Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

ii) της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος
Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

βαρύτητα του ΠΣ προς την κατεύθυνση της αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής, κυρίως μέσω της ΚΠ 087.

- Αν και ο ΑΠ 1 δεν συνδράμει με άμεσο τρόπο στην αειφόρο ανάπτυξη, είναι πιθανόν να χρηματοδοτήσει παρεμβάσεις με στόχευση στην προστασία της φυσικής κληρονομιάς ή/και στην ενσωμάτωση πράσινων τεχνολογιών.

4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ, ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

4.1 Καταλληλότητα (relevance) και επάρκεια των προτεινόμενων δεικτών του προγράμματος.

Σε αδρές γραμμές παρατηρούνται τα εξής σε ότι αφορά στην καταλληλότητα και επάρκεια του Συστήματος Δεικτών του Προγράμματος:

- Οι **δείκτες εκροών** που επιλέγονται είναι μετρήσιμοι και στατιστικά επικυρωμένοι, χωρίς να απαιτούνται ιδιαίτεροι μηχανισμοί για την παρακολούθησή των δεδομένων.
- Είναι επίσης κατάλληλοι, συναφείς με τις παρεμβάσεις του ΠΣ και ποσοτικοποιούν ικανοποιητικά το σύνολο των παρεμβάσεων και επαγωγικά το Πρόγραμμα Συνεργασίας.
- Ικανοποιητική είναι η σύνδεση και των δεικτών αποτελέσματος με τους ΕΣ του ΠΣ. Οι δείκτες αποτελέσματος κρίνονται εν γένει κατάλληλοι και επαρκείς για την μέτρηση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων.
- Χρησιμοποιείται Ικανοποιητικός αριθμός **κοινών δεικτών** σε σύγκριση με το σύνολο των προτεινόμενων δεικτών εκροών, λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερη στόχευση του ΠΣ. Ειδικότερα, επί συνόλου 14 δεικτών εκροών, οι 8 αποτελούν κοινούς δείκτες.

«Εμπειρογνώμονας – Σύμβουλος για τη σύνταξη:

i) της Μελέτης της εκ των προτέρων αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020» *Σελ.14*

ii) της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

4.2 Σαφήνεια των προτεινόμενων δεικτών του προγράμματος

Το σύνολο των δεικτών εκροών του ΠΣ έχει καθορισθεί με σαφήνεια. Οι τίτλοι και οι ορισμοί στους οποίους παραπέμπει κάθε δείκτης είναι σαφείς και κατανοητοί.

Σημειώνεται ότι έχει προταθεί μεγάλος αριθμός ειδικών δεικτών, σε σχέση με τους Κοινούς Δείκτες του ΠΣ. Ο σχετικά μεγάλος αριθμός, αποδίδεται στις ιδιαίτερες αναπτυξιακές ανάγκες της διασυνοριακής περιοχής τις οποίες καλείται να αντιμετωπίσει ο προγραμματικός σχεδιασμός.

Σε συνδυασμό με την περιορισμένη χρηματοδοτική κατανομή του κοινοτικού προϋπολογισμού για το ΠΣ, οι δράσεις που επιλέγονται είναι περισσότερο υποστηρικτικές δράσεις (όπως είναι για παράδειγμα οι δράσεις επιχειρηματικότητας), παρεμβάσεις πιλοτικών και επιδεικτικών έργων, soft projects κ.λπ και κατ' επέκταση απαιτείται μία περαιτέρω εξειδίκευση των δεικτών, καθιστώντας τους Κοινούς Δείκτες που προτείνονται από τους Κανονισμούς, σε ορισμένες περιπτώσεις τουλάχιστον, μη κατάλληλους, γεγονός που οδηγεί αναγκαστικά στη διαδικασία χρήσης Ειδικών Δεικτών.

4.3 Τιμές Βάσης.

Ο ΣΑ θεωρεί ότι οι δείκτες αποτελέσματος αντιστοιχίζονται με τους δείκτες εκροών και αναφέρονται στα προκύπτοντα αποτελέσματα από την υλοποίηση των δράσεων του ΠΣ. Εν γένει, οι τιμές βάσεις, είναι στατιστικά επικυρωμένες και προέρχονται από αξιόπιστες πηγές μέτρησης και παρακολούθησης.

5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΝΟΜΩΝ

Όσον αφορά στην υποχρέωση που προκύπτει από το Άρθρο 6 του καν (ΕΕ). 1299/13, **σύμφωνα με την οποία τουλάχιστον το 80% των χορηγήσεων του ΕΤΠΑ πρέπει να κατευθύνεται σε μέχρι 4 θεματικούς**

«Εμπειρογνώμονας – Σύμβουλος για τη σύνταξη:

i) της Μελέτης της εκ των προτέρων αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος *Σελ.15* Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

ii) της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

στόχους, αυτή διαφαίνεται να τηρείται καθώς το 81,5% της συνδρομής του Ταμείου κατευθύνεται στους ΘΣ 3, 4, 5 και 6. Τηρείται επιπλέον και η υποχρέωση οι διατιθέμενοι πόροι για την Τεχνική Βοήθεια να μην υπερβαίνουν το 6% της συνολικής χρηματοδότησης.

Το ποσό του ΕΤΠΑ που αναμένεται να κατευθυνθεί στη στήριξη των στόχων της κλιματικής αλλαγής, υπολογίζεται περί τα 13,03 εκ € (28,36% της στήριξης του Ταμείου). Η στήριξη θα προέλθει από τις δράσεις των ΑΠ 2 και 3 και ειδικότερα από συγκεκριμένες δράσεις των Ε.Σ 2.1, ΕΣ 2.2, ΕΣ 2.3, ΕΣ 3.1, ΕΣ 3.2 και ΕΣ 3.4. Ο ΣΑ αξιολογεί ως ιδιαίτερα ικανοποιητική την προβλεπόμενη κατανομή, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της διασυνοριακής περιοχής και τη φύση του Προγράμματος Συνεργασίας.

Σε ότι αφορά στην κατανομή της χρηματοδοτικής βαρύτητας **στις επιμέρους κατηγορίες παρεμβάσεων του ΠΣ**, διαπιστώνονται τα ακόλουθα:

- ✓ Στο σχέδιο ΠΣ προτείνονται 17 Κατηγορίες Παρέμβασης (21 κατηγορίες μαζί με αυτές του ΑΠ 4 – Τεχνική Βοήθεια).
- ✓ Στον ΑΠ 1 προτείνονται 4 κατηγορίες παρέμβασης (2 ανά ειδικό στόχο και Επενδυτική Προτεραιότητα), στον ΑΠ 2 προτείνονται 5 κατηγορίες παρέμβασης και στον ΑΠ 3, που είναι και ο μεγαλύτερος σε όρους ΚΣ, 8 κατηγορίες παρέμβασης.

Οι προτεινόμενες κατηγορίες παρέμβασης αξιολογούνται ως σχετικές με τις Επενδυτικές Προτεραιότητες και τους ΕΣ του ΠΣ. Οι μεγαλύτερες προϋπολογιστικά κατηγορίες παρέμβασης, σε όρους κοινοτικής συνδρομής, είναι η “013 Ενεργειακή απόδοση με ανακαίνιση της δημόσιας υποδομής, έργα επίδειξης και υποστηρικτικά μέτρα” στην οποία κατανέμεται το 16,5% των πόρων και η “066 Προηγμένες υπηρεσίες στήριξης για ΜΜΕ και ομίλους ΜΜΕ (συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών διαχείρισης, μάρκετινγκ και σχεδιασμού)” στην οποία κατανέμεται το 12% των πόρων περίπου. Οι λοιπές κατηγορίες παρέμβασης δεν χρηματοδοτούνται με περισσότερο από το 10% της Δημόσιας Δαπάνης η κάθε μία.

«Εμπειρογνώμονας – Σύμβουλος για τη σύνταξη:

i) της Μελέτης της εκ των προτέρων αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος *Σελ.16*
Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

ii) της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος
Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

Αν και η κατανομή του προϋπολογισμού θεωρείται σε γενικές γραμμές ικανή να εξυπηρετήσει τη χρηματοδότηση των δράσεων του ΠΣ, σημειώνεται η χαμηλή σχετικώς προϋπολογιστική βαρύτητα της κατηγορίας παρέμβασης που αφορά σε μια ιδιαίτερα σημαντική δράση του ΠΣ, αυτήν του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού (ΚΠ 096). Το ποσό που δεσμεύεται σε όρους συνολικής χρηματοδότησης (περί τα 3,1 εκ €) θεωρείται επαρκές μεν, οριακά ωστόσο, για την υλοποίηση των σχετικών σχεδίων, σύμφωνα με την περιγραφή των ενδεικτικών δράσεων. Πιθανή αύξηση, θα μπορούσε να εξεταστεί σε μια μελλοντική αναθώρηση (αν και εφόσον κριθεί σκόπιμο, σε συνάφεια με την ωριμότητα των παρεμβάσεων, αλλά και την πορεία αντίστοιχων δράσεων των Εθνικών Προγραμμάτων).

Οι περιορισμένοι πόροι του ΠΣ, ουσιαστικά αποτελούν ένα σοβαρό πρόβλημα στον προγραμματικό σχεδιασμό και στις κατηγορίες των δράσεων που θα χρηματοδοτηθούν. Από αυτό το γεγονός εκκινεί επίσης η διαπίστωση του ΣΑ ότι ο προϋπολογισμός ορισμένων κατηγοριών παρέμβασης και Ειδικών Στόχων, είναι ενδεχομένως οριακός για την υλοποίηση των δράσεων που περιλαμβάνουν.

Σε ότι αφορά στην κατανομή της χρηματοδότησης σε επίπεδο Ειδικών Στόχων:

- Το μεγαλύτερο τμήμα των πόρων του ΠΣ σε όρους Δημόσιας Δαπάνης κατανέμεται στους ΕΣ 3.2: Βελτίωση της ελκυστικότητας των περιοχών φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος, Ε.Σ.2.1: Αύξηση της εξοικονόμησης της ενέργειας στα δημόσια κτίρια, Ε.Σ.3.4: Βελτίωση της αποδοτικότητας στη χρήση των αποβλήτων και των υδατικών πόρων και Ε.Σ.1.2: Ενίσχυση της εξωστρέφειας των ΜΜΕ. Επιβεβαιώνεται κατά συνέπεια και από την άποψη των χρηματοδοτικών κατανομών η έμφαση του ΠΣ στους ανωτέρω τομείς.
- Χαμηλότερη ποσοτική κατανομή παρουσιάζεται για τον Ε.Σ.2.3: Ενίσχυση της διαλειτουργικότητας και της ασφάλειας στις θαλάσσιες μεταφορές και Ε.Σ.2.2: Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος από τις δημόσιες μεταφορές σε αστικές περιοχές με σημαντική αέρια ρύπανση, γεγονός

«Εμπειρογνώμονας – Σύμβουλος για τη σύνταξη:

i) της Μελέτης της εκ των προτέρων αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020» *Σελ.17*

ii) της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

που επιβεβαιώνει και τα ευρήματα της ex ante αξιολόγησης σε σχέση με τις διαπιστωμένες ανάγκες.

- Ο Ε.Σ που συγκεντρώνει το μικρότερο τμήμα των πόρων του ΠΣ είναι ο Ε.Σ.1.1: Αύξηση της χρήσης των ΤΠΕ σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος (στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, ηλεκτρονικής επιχειρηματικότητας, ηλεκτρονικού πολιτισμού και τουρισμού).

6. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΕΠΙΔΟΣΗΣ

Τα κύρια συμπεράσματα που προκύπτουν από την εξέταση του πλαισίου επίδοσης του Προγράμματος Συνεργασίας είναι τα ακόλουθα:

- Τα **ορόσημα και οι στόχοι** που έχουν επιλεγεί ανταποκρίνονται στα κριτήρια πληρότητας και καταλληλότητας, και χαρακτηρίζονται ρεαλιστικοί και επιτεύξιμοι. Επιπλέον είναι διαφανείς, με δυνατότητα αντικειμενικής επαλήθευσης, είναι συναφείς, καθώς δύνανται να καταγράψουν τις κύριες πληροφορίες σχετικά με την πρόοδο των ΑΠ και συνεπείς ως προς τη φύση κάθε ΕΣ, εκάστου ΑΠ.
- Οι **δείκτες εκροών και τα βασικά στάδια υλοποίησης** που προτείνονται είναι εύκολα μετρήσιμα, χωρίς να επιβαρύνουν με υπερβάλλοντα διοικητικό φόρτο την ΕΥΔ του ΠΣ. Οι **οικονομικοί** δείκτες αφορούν σε ποσό πιστοποιημένων δαπανών.
- Διασφαλίζεται η απαραίτητη αντιπροσωπευτικότητα των εκροών καθώς **ποσοτικοποιείται τουλάχιστον το 50%** των πόρων ανά ΑΠ. Επίσης τηρείται η οδηγία περί μικρού αριθμού δεικτών εκροών, ώστε να μειωθεί ο κίνδυνος μη επίτευξης των σχετικών οροσήμων του 2018 και των στόχων του 2023.
- Αξιοποιήθηκε η δυνατότητα εισαγωγής στο Πλαίσιο Επίδοσης **βασικών σταδίων υλοποίησης** (Key implementation steps) καθώς, από την προϋπάρχουσα εμπειρία προκύπτει ότι οι αντίστοιχες πράξεις, δεν αναμένεται να έχουν ολοκληρωθεί το 2018 και επομένως δεν θα υπάρ-

«Εμπειρογνώμονας – Σύμβουλος για τη σύνταξη:

i) της Μελέτης της εκ των προτέρων αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος *Σελ.18* Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

ii) της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

ξει μετρήσιμο αποτέλεσμα (με εξαίρεση τις δράσεις στήριξης της επιχειρηματικότητας). Το κάθε βασικό στάδιο αντιστοιχήθηκε με ένα σχετικό δείκτη εκροών που στοχοθετείται για το 2023. Στον ΑΠ1 χρησιμοποιείται ως βασικό στάδιο, ο αριθμός των ενταγμένων έργων (αναμένεται έως το 2018 να έχουν ενταχθεί και οι δύο προγραμματιζόμενες πράξεις). Στον ΑΠ2 χρησιμοποιείται ως βασικό στάδιο ο αριθμός έργων για τα οποία έχει υπογραφεί μία τουλάχιστον σύμβαση τεχνικού υποέργου (3 έργα το 2018 επί συνόλου 6 προγραμματιζόμενων), ενώ στο πλαίσιο του ΑΠ 3 χρησιμοποιούνται για τις κατηγορίες παρέμβασης 087 & 088 ο αριθμός συμβάσεων που θα έχουν υπογραφεί έως το 2018 (2 συμβάσεις εκ των 4 προγραμματιζόμενων) και για τις κατηγορίες παρέμβασης 091 & 094 ως βασικό στάδιο «Έργα για τα οποία έχει υπογραφεί τουλάχιστον μια σύμβαση τεχνικού έργου» με τιμή 5 (από τα 10 προγραμματιζόμενα έργα ανάδειξης πολιτιστικών υποδομών). Ο ΣΑ θεωρεί ότι οι τιμές - ορόσημα των βασικών σταδίων υλοποίησης για το 2018 είναι επιτεύξιμα.

- Για κάθε ΑΠ προβλέπεται ένας **οικονομικός δείκτης** που μετράει Πιστοποιημένες Δαπάνες για το ορόσημο του 2018 και τον στόχο του 2023, (με την εξαίρεση του ΑΠ Τεχνική Βοήθεια). Για τον υπολογισμό των οικονομικών δεικτών λήφθηκε υπόψη ότι το άθροισμα των ποσών των οροσήμων για το 2018 δεν μπορεί να είναι χαμηλότερο του N+3 του έτους 2018 και προφανώς δεν μπορεί να είναι υψηλότερο των δεσμεύσεων για το 2014-2018. Για τους οικονομικούς δείκτες επιλέγεται το κατώτερο δυνατό όριο, το οποίο αφορά στον περιορισμό που τίθεται από τον κανόνα αυτόματης αποδέσμευσης σε επίπεδο Ταμείου. Κατά συνέπεια, υπολογίζεται η υποχρέωση που απορρέει από τον κανόνα αυτόματης αποδέσμευσης για το 2018 (δεσμεύσεις 2014 και 2015) και στη συνέχεια κατανέμεται σε επίπεδο ΑΠ, ως πιστοποιημένες δαπάνες. Ο ΣΑ θεωρεί ότι η προηγούμενη εμπειρία από την υλοποίηση ανάλογων ΠΣ, όπως επίσης και το γεγονός ότι θα έχουν πα-

«Εμπειρογνώμονας – Σύμβουλος για τη σύνταξη:

i) της Μελέτης της εκ των προτέρων αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020» *Σελ.19*

ii) της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»

ρέλθει 5 έτη από την έναρξη της υλοποίησης των δράσεων, καθιστά τους οικονομικούς δείκτες για το ορόσημο του 2018 επιτεύξιμους.

«Εμπειρογνώμονας – Σύμβουλος για τη σύνταξη:

- i) της Μελέτης της εκ των προτέρων αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020» *Σελ.20*
- ii) της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδας – Κύπρου 2014-2020»